

1. U okviru reforme javne uprave, da li su u Bosni i Hercegovini provođene aktivnosti na informatizaciji i digitalizaciji javne uprave, uključujući uvođenje sistema eUprave?

Od početka procesa reforme javne uprave u Bosni i Hercegovini, nekoliko je projekata implementiranih u reformskoj oblasti eUprava, *finansiranih iz Fonda za reformu javne uprave*.

1. Izrada i uspostavljanje okvira interoperabilnosti i standarda za razmjenu podataka (završen 2012.)

Opći cilj projekta je bio stvaranje i usvajanje okvira interoperabilnosti za javnu upravu u Bosni i Hercegovini i na svim upravnim nivoima. Projektom je razvijen okvir interoperabilnosti, a u saradnji sa 57 institucija sa sva četiri upravna nivoa u BiH (BiH, FBiH, RS i BD BiH), izrađeno je niz dokumenata koji predstavljaju poluge daljeg razvoja okvira interoperabilnosti. Potreba za uspostavljanjem, usvajanjem i održavanjem okvira interoperabilnosti proizlazi iz potrebe javne uprave da pruža kvalitetne usluge građanima i privredi (kroz one-stop-shop pružanje usluga), te potrebe za smanjenjem troškova kako na strani institucija javne uprave kod pružanja usluga, tako i na strani građana i privrede – konzumenata tih usluga.

Vijeće ministara BiH je 18.06. 2018. godine donijelo Odluku o prihvatanju Okvira interoperabilnosti BiH. Ovo je inicijalna i ključna aktivnost iz Operativnog plana za uspostavljanje Okvira za interoperabilnost kojeg je Vijeće ministara BiH prihvatilo u januaru 2016. godine. Odlukom se rješava nekoliko važnih pitanja vezanih za implementaciju Okvira interoperabilnosti i elektronskih usluga u BiH. Odluka se prvenstveno odnosi na institucije VM BiH i definira institucionalne kapacitete za implementaciju Okvira interoperabilnosti. Odlukom je definirana Koordinacija za interoperabilnost, kao stručno i savjetodavno tijelo VM BiH.

Na prijedlog Generalnog sekretarijata Vijeća ministara BiH, na 99. sjedinici Vijeća ministara BiH, održanoj 15.01.2026. godine, donesena je i Odluka o imenovanju članova Koordinacije za interoperabilnost Vijeća ministara BiH, čiji je zadatak osiguranje sinhroniziranog napretka svih institucija Vijeća ministara BiH na polju digitalizacije podataka, elektronske razmjene podataka i interoperabilnosti informacionih sistema. U Koordinaciju za interoperabilnost imenovani su predstavnici Generalnog sekretarijata Vijeća ministara BiH, Uprave za indirektno oporezivanje BiH, Agencije za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH, Agencije za statistiku BiH, Ministarstva komunikacija i prometa BiH, Ministarstva sigurnosti BiH i Agencije za policijsku podršku BiH. Članovi Koordinacije za interoperabilnost imenuju se na period od četiri godine, s tim da mogu biti zamijenjeni tokom trajanja mandata.

2. Implementacija zajedničkih servisa za eUsluge (završen 2017.)

Ukupan cilj projekta bio je osiguranje uspostavljanja neophodne infrastrukture (pravne, procesne i tehničke) za nesmetano pružanje potpunih transakcionih usluga koje uprava pruža poslovnim subjektima i građanima kroz korištenje inovativne informacione i komunikacione tehnologije u restrukturiranju državne uprave.

Kroz projekat su implementirane četiri pilot usluge. Za nivo Federacije BiH, e-usluga za fizička i pravna lica, a odnosi se na oblast premjera i katastra nekretnina (izdavanje kopije katastarskog plana, prepis posjedovnog lista i uvjerenje o imovini) Federalne uprave za geodetske i imovinsko-

pravne poslove. Na nivou Republike Srpske urađena je e-usluga izdavanje kopije katastarskog plana, prepis ili izvod iz lista nepokretnosti, uvjerenje o podacima posljednjeg stanja u katastru-uvjerenje o vlasništvu i posjedu, uvjerenje o katastarskom prihodu. Za nivo Brčko distrikta BiH, riječ je o elektronskoj usluzi zapošljavanja u javnoj upravi Brčko distrikta BiH, odnosno usluzi za građane koji žele da se prijave na konkurs za popunjavanje radnog mjesta u javnoj upravi u Distriktu. Na nivou BiH, u okviru ovog pilot projekta, implementirana je e-usluga podnošenje zahtjeva za poslovne subjekte iz oblasti nadležnosti Instituta za mjeriteljstvo BiH. Sve ove usluge građanima i poslovnim subjektima bit će dostupne u bilo koje vrijeme i s bilo kojeg mjesta, nezavisno o polu, dobi, obrazovanju i sl.

Također, projektom su izrađeni i portali koji se odnose na životne događaje i stanja građana i poslovnih subjekata za upravni nivo FBiH i Brčko Distrikta BiH, gdje bi se zajedno s portalima za nivo Vijeća ministara BiH i RS zaokružila platforma za nuđenje e-servisa krajnjim korisnicima, sa jedinstvenih lokacija ovih upravnih nivoa, a u skladu s njihovim nadležnostima.

3. Nadogradnja Jedinstvenog informacionog sistema za registraciju poslovnih subjekata u Republici Srpskoj kroz nabavku neophodne HW infrastrukture (backup serveri)“ (završen 2018.)

Opšti cilj projekta odnosio se na povećanje konkurentnosti, transparentnosti i efikasnosti privrede Republike Srpske i stimulisanje privrednih subjekata korištenjem najnovijih informaciono – komunikacionih rješenja u pružanju usluga u javnoj upravi.

Implementacija projekta okončana je nadogradnjom i uspostavom sistema e-sjednica vlada. Nadogradnjom je kreiran sistem eSjednica Vlade RS koji podržava kompletan proces kandidiranja tačaka i materijala za sjednice, kao i sami proces rada u toku sjednice. Integracijom sa postojećim sistemima omogućena je maksimalna kolaboracija svih učesnika u procesu rada Vlade koji se odnosi na sjednice, te time omogućeno postizanje maksimalnih efekata sa aspekta efikasnosti i brzine djelovanja. Obukom svih korisnika uključenih u proces rada koji se odnosi na sjednice, omogućene su sve pretpostavke za rad ovog sistema. Sve aktivnosti na nadogradnji sistema realizirane su u toku jula 2017. godine, a krajem 2017. godine i posljednje formalne aktivnosti koje se odnose na potpisivanje besplatnog Ugovora o održavanju.

Nadogradnjom sistema eSjednica vlada realiziranim projektom sredstvima Fonda za reformu javne uprave uspostavljen je sistem koji u potpunosti zadovoljava sve potrebe poslovnog procesa organiziranog oko sjednica vlada. Realiziranom obukom 100 korisnika i nakon potpisanog besplatnog Ugovora o održavanju, ispunjeni su svi preduvjeti da ovaj sistem ostvari svoje maksimalne efekte koji su planirani.

4. Nadogradnja i uspostava sistema za e-sjednice vlada (završen 2018.)

Ukupni cilj projekta bio je omogućiti institucijama javne uprave da posluju transparentnije i brže kroz implementaciju stabilnog, efikasnog i sigurnog sistema za upravljanje i praćenje sjednica Vlade. Implementacija komponente I projekta omogućila je elektronsko vođenje sjednica sa objedinjenom komunikacijom i kolaboracijom za Vladu Republike Srpske. Osoblje Generalnog sekretarijata Vlade RS, Sektor za IT koje administrira sistem, rasteretio se dodatnih obaveza

potrebnih za administraciju i korištenje postojećeg eBoard sistema krajnjih korisnika, poput konstantne tehničke podrške tokom održavanja sjednica. Osoblje Generalnog sekretarijata Vlade RS prepoznalo je važnost objedinjene komunikacije i kolaboracije, kao jedne od komponenti sistema, te je za održivost sistema potrebno ostalim korisnicima prenijeti važnost objedinjene komunikacije i kolaboracije, a posebno visokorangiranim službenicima. Implementacija komponente II projekta omogućila je elektronsko vođenje sjednica sa objedinjenom komunikacijom i kolaboracijom za Vladu Brčko distrikta BiH. Osoblju Sekretarijata Vlade Brčko distrikta BiH koje administrira sistem olakšano je pripremanje i vođenje sjednice Vlade. Osoblje Sekretarijata je prepoznalo važnost objedinjene komunikacije i kolaboracije, kao jedne od komponenti sistema, te se održivost projekta u oba navedena slučaja ogleda u redovnom korištenju sistema i praćenju priručnika za korištenje i održavanje i pravovremenu prijavu kvara na sistemima.

Pored navedenih projekata, realizovanih sredstvima Fonda za reformu javne uprave, u okviru reforme javne uprave u Bosni i Hercegovini evidentirane su i aktivnosti usmjerene na **informatizaciju i digitalizaciju**, uključujući i gradnju preduslova za uvođenje sistema *e-uprave* (elektronske uprave), pri čemu je napredak djelimičan i sporadičan.

Zakon o elektronskom potpisu (Službeni glasnik BiH, br. 91/06) usvojen je u novembru 2006. godine i utvrđuje da se svi lični podaci korisnika kvalifikovanih elektronskih potpisa obrađuju u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka (GDPR). Kao rezultat toga, fizička i pravna lica mogu koristiti svoj elektronski potpis u zemlji i inostranstvu.

Nakon toga, osnovan je **Državni zavod za nadzor i akreditaciju ovjerilaca** kao institucija koja akredituje kompetentne ovjerioce u Bosni i Hercegovini. Četiri akreditovana tijela su registrovana u Registru ovjerilaca Ureda za nadzor i akreditaciju ovjerilaca na osnovu važećeg zakona: (i) Halcom, izdavanje kvalifikovanih certifikata pravnim i fizičkim licima; (ii) ITA, izdavanje kvalifikovanih certifikata pravnim licima; (iii) IDDEEA, izdavanje kvalifikovanih certifikata fizičkim licima; i (iv) BH Post, izdavanje kvalifikovanih certifikata pravnim i fizičkim licima. Ukupno 6.161 kvalifikovanih certifikata izdato je zaključno sa 31. decembrom 2023. godine. Ovaj trend rastuće potražnje za kvalifikovanim certifikatima ukazuje na veliki interes pojedinaca i pravnih lica u Bosni i Hercegovini za korištenje e-usluga, što je neizbježno u budućem poslovanju.

Zakon će uskoro biti zamijenjen novim **Zakonom o elektronskoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektronske transakcije**, koji je trenutno u fazi razvoja, kako bi bio u skladu sa Uredbom (EU) br. 910/2014 o elektronskoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektronske transakcije na unutrašnjem tržištu (eIDAS Uredba).

Dana 4. maja 2017. godine, Bosna i Hercegovina je usvojila **Politiku razvoja informacionog društva 2017–2021** (Službeni glasnik BiH, br. 42/17). Glavni cilj bio je planiranje aktivnosti koje će maksimizirati društveni i ekonomski potencijal informacionih i komunikacionih tehnologija (IKT), posebno interneta. Poseban segment politike posvećen je i razvoju domaće softverske industrije.

Politika razvoja informacionog društva 2017–2021. uključivala je nekoliko relevantnih odredbi kada je u pitanju promocija digitalnih vještina među studentima. Na primjer, uključivala je stub posvećen jačanju digitalne pismenosti i znanja, kao i e-inkluziji. Međutim, Bosna i Hercegovina nema posebnu strategiju i akcioni plan kojim bi se detaljno opisale akcije u vezi s područjem digitalnih vještina. Planiran je razvoj Strategije razvoja informacionog društva, ali se još uvijek očekuje politička podrška u tom cilju. Ipak, različite inicijative koje uglavnom finansiraju donatori podržavaju IKT sektor, uključujući startupove i zapošljavanje. Štaviše, Ministarstvo komunikacija i prometa trenutno planira održati TAIEX radionicu na temu Usklađivanja web pristupačnosti, s ciljem usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU.

Glavni ciljevi **Politike sektora elektronskih komunikacija 2017–2021** (Službeni glasnik BiH, br. 46/17), usvojene 23. maja 2017. godine, bili su povećanje konkurentnosti unutar Evrope, poboljšanje produktivnosti i efikasnosti u poslovanju, te prije svega poboljšanje javnih usluga i usluga e-Vlade. U tom kontekstu, proces investiranja je ključan za unapređenje infrastrukture elektronskih komunikacija, tretirajući je kao esencijalnu uslugu za sve građane.

Okvir interoperabilnosti Bosne i Hercegovine usvojen je na 14. sjednici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, održanoj 18. juna 2018. godine. Njegov cilj je stvaranje uvjeta za razvoj e-usluga i poboljšanje njihovog pružanja građanima i gospodarskim subjektima, lokalnim vlastima i drugim korisničkim skupinama na različitim razinama uprave.

Ured koordinatora za reformu javne uprave pripremio je **Revidirani akcioni plan za reformu javne uprave**, koji će uskoro biti usvojen. Revidirani akcioni plan za reformu javne uprave u Bosni i Hercegovini ima za cilj unapređenje upravljanja operacionalizacijom ciljeva reformi definiranih u Strateškom okviru (2018-2022, produžen do 2027.). Usklađen je s procesom pristupanja EU i SIGMA principima javne uprave, osiguravajući efikasnost, transparentnost, odgovornost i učešće građana. Obuhvatajući sve administrativne nivoe - državni, entitetski i Brčko Distrikt - plan ima za cilj profesionalizaciju i depolitizaciju državne službe, uz istovremeno poboljšanje koordinacije politika. Ključni fokus je na **pružanju visokokvalitetnih i inkluzivnih javnih usluga**, uključujući moderna digitalna rješenja koja ispunjavaju očekivanja korisnika. Očekivani uticaji uključuju transparentniju i efikasniju javnu upravu, jače strukture upravljanja, poboljšano pružanje javnih usluga i bolju usklađenost sa standardima EU, podržavajući napore Bosne i Hercegovine u integraciji.

Procjena spremnosti za otvorene podatke provedena je u Bosni i Hercegovini kako bi se podržao razvoj transparentnosti i proces otvaranja podataka. Konkretno, svrha procjene bila je pomoći Vijeću ministara i institucijama Bosne i Hercegovine u identificiranju aktivnosti koje mogu doprinijeti izgradnji inicijativa za otvaranje podataka. Anketa je provedena u okviru Programa jačanja javnih institucija (SPI) u Bosni i Hercegovini, kojeg je implementirao GIZ, a u ime vlada Ujedinjenog Kraljevstva i Njemačke, kao dio podrške reformi javne uprave. Procjenu je proveo konzorcij sastavljen od PricewaterhouseCoopers d.o.o. Sarajevo (PwC), Transparency International u Bosni i Hercegovini i ProPuh Zagreb. Ista procjena je naknadno provedena na nivou Federacije Bosne i Hercegovine. Ured koordinatora za reformu javne uprave bio je odgovoran za koordinaciju aktivnosti tokom obje procjene.

Agencija za javne nabavke Bosne i Hercegovine omogućila je otvaranje podataka o javnim nabavkama (**Odata standard**), koji se objavljuju u javnom dijelu sistema e-nabavki. Agencija za javne nabavke Bosne i Hercegovine jedna je od rijetkih institucija u zemlji koja je, kako bi zadovoljila potrebe širokog kruga zainteresiranih korisnika, omogućila prikupljanje podataka u području za koje je nadležna. Otvoreni podaci će igrati ključnu ulogu u postizanju veće transparentnosti i odgovornosti u javnim nabavkama, a time i u izgradnji povjerenja između javnog sektora i civilnog društva.

Jedna od komponenti projekta **Podrška reformi javne uprave u Bosni i Hercegovini** odnosila se na kreiranje **informaciono-tehnološke (IT) platforme**, kao pilot rješenja, te organizaciju prezentacija za državne službenike i relevantne nevladine organizacije (NVO). Plan je bio da se portal pilotira za institucije Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, a kasnije ponudi kao platforma svim ostalim administrativnim nivoima u zemlji. S obzirom na način na koji je portal organizovan, te arhitekturu i mehanizme na kojima se zasniva (objavljivanje podataka i metapodataka, link ka otvorenim objavljenim podacima, prikupljanje podataka iz kataloga itd.), ključna korist za krajnje korisnike je mogućnost pretraživanja i dostupnost većeg obima kvalitetnih otvorenih podataka na jednom mjestu. Također, organizacija portala, po uzoru na referentni portal EU, omogućava povećanje ponovne upotrebe podataka kroz direktniji pristup otvorenim podacima strukturiranim po kategorijama, kao i na spomenutom portalu EU.

Akcioni plan Vijeća ministara Bosne i Hercegovine za implementaciju Inicijative Partnerstva za otvorenu vladu za period 2025–2027. uključuje mjere za poboljšanje otvorenosti organa javne uprave prema građanima. U okviru ovog akcionog plana, PARCO je odgovoran za implementaciju mjere koja se odnosi na **koordinaciju razvoja ekosistema otvorenih podataka** (javne podatkovne imovine). Imajući u vidu da je preduslov za provedbu aktivnosti ove mjere bio postizanje dogovora sa Službom za održavanje i razvoj elektronskog poslovanja i e-vlade (Generalni sekretarijat Vijeća ministara BiH) koji se odnosi na institucionalno pitanje i ostale pretpostavke koje uključuju održavanje portala u tehničkom i finansijskom smislu, u proteklom periodu je između PARCO i Generalnog sekretarijata postignut dogovor oko preuzimanja razvijenog portala.

Agencija za identifikacijske dokumente, registre i razmjenu podataka Bosne i Hercegovine (IDDEEA) pokrenula je **Portal otvorenih podataka**. Kao jedinstveni izvor podataka dostupan svima, bez ikakvih ograničenja ili plaćanja, korisnicima širom Bosne i Hercegovine i svijeta pruža pristup velikom broju relevantnih informacija. Cilj uspostavljanja portala IDDEEA BiH je provedba osnovnih principa Zakona o slobodnom pristupu informacijama na nivou institucija Bosne i Hercegovine kako bi se osiguralo proaktivno objavljivanje informacija kroz kontinuirano samoinicijativno objavljivanje određenih vrsta informacija na web stranici Agencije u otvorenom formatu, tj. u formatu koji je neovisan o korištenim platformama i bez ograničenja u pogledu ponovne upotrebe. Portal također provodi odredbe Direktive (EU) 2019/1024 Evropskog parlamenta i Vijeća od 20. juna 2019. o otvorenim podacima i ponovnoj upotrebi informacija javnog sektora.

U junu 2024. godine, Bosna i Hercegovina je potpisala sporazum o pridruživanju Programu EU **Digitalna Evropa**, koji će omogućiti pravnim i fizičkim licima u zemlji da se prijave za grantove koje obezbjeđuje Evropska unija u oblasti digitalizacije pod istim uslovima kao i podnosioci

prijava širom Evrope. Sa ukupnim budžetom od 7,5 milijardi eura za period 2021–2027, program se fokusira na jačanje infrastrukture i kapaciteta u oblastima kao što su superračunarstvo, sajber sigurnost, digitalne vještine i druge bitne digitalne tehnologije, te će pomoći u jačanju usklađenosti Bosne i Hercegovine sa digitalnim standardima EU i otvara nove mogućnosti za mala i srednja preduzeća, javne institucije i istraživačka tijela.

IDDEEA je 2025. godine uvela ***mobilnu aplikaciju*** e-IDDEEA, koja, nakon aktivacije besplatnog kvalifikovanog elektronskog potpisa, omogućava korisnicima kreiranje kvalifikovanog elektronskog potpisa, pristup ličnim podacima, praćenje statusa izdavanja ličnih dokumenata, pregled kazni za fizička i pravna lica i pregled registrovanih vozila, pružajući brži, sigurniji i praktičniji pristup javnim uslugama putem mobilnih uređaja. Aplikacija omogućava korisnicima pregled svih evidentiranih saobraćajnih kazni i prekršajnih obavještenja i dostavlja push obavještenja kada se evidentira nova kazna; korisnici također primaju prethodna upozorenja o isteku nacionalnih ličnih karata, pasoša i vozačkih dozvola, kao i dodatne podsjetnike za predstojeći istek registracije vozila. Digitalne verzije nacionalne lične karte, vozačke dozvole i pasoša dostupne su u okviru aplikacije e-IDDEEA, pružajući korisnicima praktičan pristup podacima o njihovim ličnim dokumentima na mobilnim uređajima.

Opći cilj projekta EU ***DIGI BiH*** je doprinos dijalogu o digitalizaciji i ključnim odlukama vezanim za implementaciju interoperabilne infrastrukture platforme e-Uprave u Bosni i Hercegovini, kako bi se dodatno poboljšala kompatibilnost informacionih sistema i procesa u zemlji. Specifični cilj ovog projekta je priprema koncepta za interoperabilnu infrastrukturu platforme e-Uprave u Bosni i Hercegovini, sa sektorski specifičnim tematskim klasterima u aneksima za: kataloge usluga javne uprave, registre, centre za zajedničke usluge, tijela za certificiranje, e-mail sandučić, e-plaćanja, e-identitet (eID), e-potpis i vladin oblak, uključujući početnu osnovu i administrativne/pravne/IKT preporuke za daljnje korake.

IDDEEA razvija ***digitalni ID novčanik*** kao pilot platformu koja omogućava uspostavljanje i korištenje digitalnog identiteta za identifikaciju, pristup javnim i privatnim e-uslugama i kvalificirano elektronsko potpisivanje; prva faza je završena, pružajući osnovne funkcionalnosti identiteta, atributa i potpisivanja te potvrđujući tehničku i organizacijsku spremnost za širu primjenu. Druga faza (proširena interoperabilnost, šira prekogranična upotreba i dodatne sheme akreditacija) planirana je za implementaciju uz podršku Delegacije EU u Bosni i Hercegovini (EUD), s ciljem potpunog usklađivanja s relevantnim standardima EU i stvaranja preduslova za integracije privatnog sektora. Platforma se razvija uz podršku Delegacije EU u Bosni i Hercegovini i Vlade Savezne Republike Njemačke, s hrvatskim tehnološkim partnerom (Identity Consortium), odražavajući mapu puta prema interoperabilnim, sigurnim i korisnički usmjerenim digitalnim identitetima.